

نظریه اسکینر -

رفتار پاسخ گر و رفتار کنشگر

- از نظر اسکینر دو نوع رفتار داریم - رفتار پاسخ گر: رفتاری که بوسیله محرك كاملا مشخص فراخوانده می شود - رفتار کنشگر: رفتاری است که بوسیله محرك مشخصی فراخوانده نمی شود و فقط از جاندار صادر می شود - رفتارهایی همچون راه رفتن ، دویدن و ... کنشگر است - رفتارهایی همچون رفتارهای بازتابی و اتساع مردمک چشم رفتار پاسخ گر هستند

منظور او از کنشگر، رفتاری است که از جاندار سر میزند و جاندار از طریق این - رفتار، بر محیط غلبه میکند. تفاوت رفتار بازتابی یا پاسخگر با رفتار کنشگر در این است که رفتار پاسخگر به وسیله محرك فراخوان که معمولا یک محرك فیزیولوژیکی است، ایجاد میشود، اما رفتار کنشگر، رفتاری خودانگیخته است که هیچ محرك پیشایند معینی را به عنوان محرك مولد آن نمیتوان مشخص کرد. به عبارت دیگر، رفتار کنشگر به وسیله محرکها فراخوانده نمیشود، بلکه آن رفتار از جاندار صادر میشود. در این نوع شرطی شدن، یک رفتار ارادی تصادفی با پیامدهای آن تداعی پیدا مینماید و اثرات مطلوب آن، فراوانی رفتار را افزایش و اثرات نامطلوب آن، فراوانی رفتار را کاهش میدهد و یا ممکن است پاسخ بر محیط تاثیری نداشته باشد که در این صورت، فراوانی پاسخ کاهش مییابد. اسکینر، معتقد است که با دستکاری تقویتها در محیط، میتوان رفتار موجودات زنده را تغییر و کنترل نمود. به این نوع شرطی شدن به این دلیل، عامل میگویند که موجود زنده برای دریافت تقویت و یا اجتناب از تنبیه، روی محیط عمل مینماید. برای شکلهای رفتار در این نوع شرطی سازی، رفتارهایی که به رفتار مورد نظر نزدیک است، تقویت میشود تا به تدریج رفتار مورد نظر ایجاد شود. یعنی با تقریبهای متوالی میتوان رفتار پیچیده را ایجاد نمود. به طور مثال وقتی کودک خط خمیهای مثل دایره میکشد، تقویت میشود و به تدریج شکلهای نزدیکتر به دایره را تقویت مینماید تا اینکه سرانجام دایره را رسم نماید و مجددا تقویت میشود.

R به شرطی شده پاسخ گر شرطی شدن نوع گویند - S شرطی شدن نوع گویند و نوع R به شرطی شدن کنشگر شرطی شدن نوع به ترتیب به دلیل اهمیت محرك و پاسخ - شرطی - R R شرطی شدن پاسخ گر را به صورت - نشان می دهند - S نوع - S و R است شرطی - R مورد تأکید اسکینر بوده است S شدن کنشگر را به صورت - نشان می دهند شدن نوع اصول شرطی شدن کنشگر - اگر پاسخی با یک محرك تقویت کننده دنبال شود

تکرار می گردد ۱ - محرك تقویت کننده هر چیزی است که نرخ ارائه پاسخ را افزایش می دهد ۲ - تنها عاملی که تعیین می کند چه چیزی تقویت کننده است تأثیر آن بر رفتار است - از نظر اسکینر کنترل همه رفتارها به کنترل تقویت کننده ها بستگی دارد

خاموشی

: - وقتی که تقویت کننده ها را از موقعیت شرطی سازی کنشگر خارج کنیم خاموشی رخ می دهد - پس از خاموشی میزان پاسخ به زمان پیش از تقویت باز می گردد - به این میزان پاسخ اصطلاحاً خط پایه می گویند - پاسخ به مقدار خط پایه را سطح کنشگر آن پاسخ گویند - وقتی که تقویت قطع شود میزان رفتار به وضعیت قبل از شرطی شدن برمیگردد

رفتار خرافی :

- همیشه تقویت وابسته به رفتار نیست به اینگونه رفتارها رفتار خرافی گویند - در رفتار خرافی حیوان به گونه ای رفتار می کند که گویی ارتباطی با تقویت ندارد - به این دلیل که تقویت کننده مستقل از حیوان است به آن تقویت ناوابسته می گویند - در زندگی اجتماعی رفتار خرافی خیلی زیاد دیده می شود - نمونه ای از رفتار خرافی در حرکات ورزشی دیده می شود

تقویت کننده های نخستین مثبت و منفی :

- تقویت کننده مثبت محرکی است که به دنبال پاسخ کنشگر بیاید و باعث افزایش احتمال رفتار شود - تقویت کننده منفی محرکی است که به دنبال پاسخ کنشگر حذف شود و باعث افزایش احتمال رفتار شود - تقویت اولیه : - محرکی که بدون یادگیری تقویت میکند. تقویت کننده نخستین تقویت کننده ای است که جهت رفع نیازهای فیزیولوژیکی باشد مثل غذا برای فرد گرسنه تقویت ثانوی : هر محرك خنثی که با یک تقویت کننده اولیه همراه شود خاصیت تقویت کنندگی می یابد. پس می توان نتیجه گرفت که هر محرك تمییزی یک تقویت کننده ثانوی است. تقویت ثانوی که در نتیجه شرطی شدن به دست می آید تابع این اصل است: - محرکی که در اصل تقویت کننده نیست در نتیجه همبستگی (همراه شدن) مکرر با محرکی که تقویت کننده است به صورت تقویت کننده در می آید - تقویت ثانوی وقتی جنبه مثبت و منفی دارد که با تقویت مثبت و منفی همبستگی باشد

تقویت ثانوی پس از تکوین بصورت مستقل عمل می کند - یکی از پیامدهای تقویت ثانوی - ، تقویت کننده های تعمیم یافته است - تقویت کننده تعمیم یافته :

محرکی است که در آغاز خنثی بوده ولی در نتیجه تکرار همراهی با تعدادی از تقویت کننده های دیگر در وضعیت های متفاوت برای بسیاری از رفتارها تقویت کننده است . همانند پول

- جعبه اسکینر: - اطاقک کوچکی که اسکینر آزمایش های خود را در آن انجام می داد و بسیار شبیه به جعبه معمای ثرندایک است؛ که شامل کف سیمی مشبک، یک چراغ، یک اهرم، و یک ظرف غذا است. که با فشار دادن اهرم توسط حیوان مکانیسم غذا دهی راه اندازی می شود. اسکینر برای ردیابی رفتار حیوان از یک نمودار تراکمی استفاده می نمود که هرچه منحنی نمودار شیب دار تر باشد نرخ پاسخدهی بیشتر است و خطوط موازی با محور افق نشان دهنده بی پاسخی اند. شرطی کردن پاسخ فشار دادن شامل سه مرحله است: - محرومیت فشار دادن اهرم - تربیت کردن در جعبه آزمایش - شکل دهی :

شکل دهی :

روشی برای تربیت حیوان است که در آن بعد از اینکه حیوان در برنامه محرومیت گذاشته می شود مکانیسم غذا دهی وقتی به کار می رود که حیوان در نیمه راه به سوی اهرم باشد. که اگر حیوان به اهرم نزدیک شود آزمایشگر به تقویت می پردازد و در نهایت زمانی حیوان تقویت می شود که اهرم را فشار دهد. در شکل دهی آزمایشگر به جای اینکه منتظر بماند تا پاسخ مطلوب صادر شود، یکی از رفتارهایی را که شباهت اندکی به رفتار دلخواه دارد انتخاب می کند و آن را نقطه آغاز کار خود قرار می دهد. چیزی که برای موفقیت این روش بسیار مهم است این است که در ابتدا باید محیط کاملاً کنترل شود. - شکل دهی جزء است: تقویت تفکیکی (تنها برخی پاسخ ها تقویت شوند) و تقریب های متوالی (تنها پاسخ هایی ۲ دارای که یکی بعد از دیگری به پاسخ مورد نظر آزمایشگر نزدیک اند تقویت می شوند)